

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2063>

Bilgi KABAKCI

Atatürk Ortaokulu, Müzik Öğretmeni, Kastamonu / TÜRKİYE

Doç. Dr. Bahar GÜDEK

Onoduz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Samsun / TÜRKİYE

Citation: Kabakçı, B. & Güdek, B. (2020). Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(59), 2718-2730.

MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmada müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri ve iş doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından farklılaşma durumları incelenmiştir. Araştırma, betimsel nitelikte ilişkisel tarama modeline göre yapılmıştır. Çalışmanın verileri Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okulların farklı kademelerinde çalışan 125 müzik öğretmeni ile yapılan anketlerden elde edilmiştir. Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin cinsiyet, yaş, hizmet yılı, medeni durum, çalıştığı kurum, haftalık çalgı çalışma süresi, ekonomik durumlarını algılama, öğrenim durumu değişkenlerine göre değişip değişmediği belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 7 sorudan oluşan "Kişisel Bilgi Formu" ve 20 sorudan oluşan "Minnesota İş Doyum Ölçeği" kullanılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgularda müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin genelde olumlu olduğu ancak bunun üst düzeyde olmadığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, iş doyum düzeylerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında; öğretmenlerin cinsiyeti, çalışılan kurumu, çalgı çalmaya ayrılan süre, ekonomik düzeyleri ve eğitim durumları, hem genel hem de içsel ve dışsal doyumlarında anlamlı farklılaşmaya neden olurken, medeni durum değişkeni içsel ve genel iş doyumunda anlamlı farklılaşmaya neden olmaktadır. Ancak öğretmenlerin mesleki kıdemi iş doyum düzeyi üzerinde etkili bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Öğretmenliği, İş Doyumu, Minnesota İş Doyum Ölçeği.

THE STUDY OF THE JOB SATISFACTION OF MUSIC TEACHERS

ABSTRACT

In this study, levels of music teachers' job satisfaction and differentiation of their job satisfaction levels in terms of various variables are researched. This is a descriptive research in the relational survey model. The data of the study were obtained from questionnaires conducted with 125 music teachers working at different levels of public and private schools affiliated to the Ministry of National Education in the Western Black Sea Region. It has been determined whether or not the job satisfaction levels of music teachers vary according to the variables of gender, age, years of service, marital status, institutions of work, weekly practice hours of instruments, perception of economic status and educational status. A "Personal Information Form" consisting of 7 questions and a "Minnesota Job Satisfaction Scale" consisting of 20 questions were used as data collection tools in the study. According to the research findings, it is determined that the job satisfaction levels of music teachers are generally positive but this is not at a high level. Considering whether the job satisfaction levels of the teachers who take part in the study differ according to their demographic characteristics; it is seen that teachers' gender, institution of work, time allocated to playing instruments, their economic levels and their educational status cause a significant difference in both their general, internal and external satisfaction, while the marital status variable causes a significant difference in internal and general job satisfaction. However, it's also found out that the professional seniority of the teachers is not effective on the level of their job satisfaction.

Keywords: Music Teachers, Job Satisfaction, Minnesota Job Satisfaction Scale

1. GİRİŞ

Zamanlarının büyük bir bölümünü geçirdiği iş ortamları işgörenler için çok önemlidir. Çalışanlar, iş ortamlarında yeterli rahatlığa ve özgürlüğe imkân bulurlarsa, çevrelerinde ve aile içerisinde daha iyi bir hoşnutluk, mutluluk, iletişim ve başarıyla hareket ettikleri için işlerinde verimli oldukları gözlenmektedir.

Öğretmen, öğrenmeye rehberlik eden kişidir. Eğitim sürecinde öğretmenin, çevresine ve öğrencilerine karşı önemli sorumlulukları vardır. Bu sorumluluklarını ve görevlerini yerine getirebilmek için iş

ortamının, çevresinin ve çalışma arkadaşlarının her bakımdan öğretmenin ihtiyaçlarını karşılayabilecek, huzurlu ve verimli niteliklerde olması gerektiği söylenebilir. Bu durumun öğretmen üzerindeki etkisi kuşkusuz çok önemlidir. Öğretmenin neşeli, mutlu, doyumlu hali mesleğini icra etmede olumlu etki oluştururken, tersi durumlar olumsuz etki yaratmaktadır. Bir öğretmenin duygusal durumu, sınıfta ve çalıştığı kurumda kendini güvende ve rahat hissetmesi, genel olarak kararlarını etkileyebilir. Disiplin açısından da öğrencilerine yardım eden bir öğretmen, öğrenciler açısından da istenen ve beklenen bir öğretmendir. Öğretmenin olumlu bir tutum sergilemesi öğrenci davranışını da değiştirebilmektedir. Tüm bunların sağlanması da öğretmenin hem bireysel hem de mesleki yaşantısında yeterli iş doyumuna ulaşması ile mümkün olabilir.

Çalışma ortamında işin psikolojik boyutlarını vurgulayan Fromm (1981), “üretmek” ile “sevmek-sevilmek” faktörlerinin insanların mutluluğunu etkileyen iki etken olduğunu belirtmiştir. İşteki doyumunun artması, çalışanın işteki verimliliğini de artırmaktadır. Kendini bu anlamda yeterli hisseden birey, çevresiyle daha sağlıklı ilişkiler kurarak daha yapıcı davranışlar içerisinde olacak ve sevmek ve sevilme ihtiyacını da karşılamış olacaktır (aktaran Özgüven, 2003).

İlk kez 1920’lerde ortaya atılan iş doyum kavramı, 1930-40’lı yıllarda incelenmeye başlanmıştır. Çünkü iş doyum çalışanlar için önemlidir. O tarihlerden itibaren öncelikle örgüt psikolojisi ve endüstri, eğitim ve sağlık alanları üzerinde en fazla durulan ve çalışılan konuların başında gelmiştir. İş ve farklı meslek alanlarında bu kadar önem ve ilgi ile ele alınmasının nedenleri kurumlara göre farklılık göstermekte ve değişmektedir (Güler, 1990).

Eğitim kurumlarının başarısında, öğretmenlerin önemli rolleri ve bu başarıyı etkileyen birçok faktör vardır. Her yönetim, öğretmenlerin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak durumundadır. Herhangi bir eğitim kurumu için öğretmenlerin performans, tutum ve duygularını takip etmek çok önemlidir. Böylece eğitim kurumu, çalışanlarının gerçekte memnun olup olmadıklarını belirleyebilir. İş doyum anketleri, bir kişinin işinden memnun olup olmadığını kontrol etmek için bir araçtır. Kurum çalışanlarının iş doyum düzeyini bilmek, kurumların başarısını getirir. Çünkü memnuniyet, kişinin işinin bireysel unsurlarını ifade eder.

Bu çalışmada, müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin hizmet yılı, yaş, cinsiyet, çalıştığı kurum, medeni durum, haftalık çalgı çalışma süresi, ekonomik durumlarını algılama, öğrenim durumu değişkenlerine göre değişip değişmediğinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırmada iş doyum kavramı ile belirlenen farklı değişkenlerin bu kavramla olan ilişkisi incelenmiştir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Bu araştırmanın ana problem cümlesi, “Müzik öğretmenlerinin iş doyumları çeşitli değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın temel problemiyle ilişkili olarak aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

1. Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri nasıldır?
2. Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri çalıştıkları kuruma göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri hizmet yıllarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri haftada kaç saat çalgı çalıştıklarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

8. Müzik öğretmenlerinin iş doyumu düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyumu düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırmada müzik öğretmenlerinin iş doyumu düzeylerinin cinsiyet, yaş, hizmet yılı, medeni durum, çalıştığı kurum, haftalık çalgı çalışma süresi, ekonomik durumu ve öğrenim durumu değişkenlerine göre değişip değişmediğinin saptanması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

İş doyumu, çağdaş yönetim anlayışı içinde önemli bir yere sahiptir. Bireyin ön planda olduğu, insana önem veren yönetim anlayışları açısından, iş doyumunun sağlanması için gerekli şartların oluşturulması bir sorumluluktur. Eğitimin vazgeçilmez unsurlarında biri olan öğretmenlerin ise genel olarak diğer mesleklerde çalışan kişilerin yaşadığı ortalama stresten daha fazlasını yaşadığı kabul edilmektedir. Bu bağlamda araştırma, müzik öğretmenlerinin iş doyumu düzeylerinin farklı değişkenlere göre ölçülmesi sonucunda elde edilen bulgularla ileride yapılacak iş doyumu çalışmalarına katkıda bulunmak, eğitim alanında niteliği artırmaya yönelik uygulamalara veri elde edebilmek açısından da önemli sayılabilir.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmada;

1. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirliğinin tam olduğu,
2. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin uygulanan ölçeklere içtenlikle cevap verdikleri,
3. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin çalışma grubunu yeterince temsil ettikleri,
4. Araştırmada izlenen yöntemin, araştırmanın amacına ve konusuna uygun olduğu sayıtlarından hareket edilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki devlet okullarında çalışan toplam 125 müzik öğretmeni ve bu öğretmenlere uygulanan Minnesota İş Doyumu Ölçeği'nden elde edilen verilerle sınırlı tutulmuştur.

2. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubunun özellikleri, veri toplama araçları ve bu araçlarla toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistikî tekniklere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; gruplar arası karşılaştırmayı da kapsayan, müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi ve araştırılması amaçlandığından betimsel nitelikte, ilişkisel tarama modeli esas alınarak tasarlanmıştır. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel'e (2018) göre "Tarama araştırmaları daha çok 'ne, nerede, ne zaman, ne sıklıkta, hangi düzeyde, nasıl' gibi soruların cevaplandırılmasına olanak tanır." Tarama modelleri (araştırmaları) ile değişkenler arasındaki pek çok ilişki, fark analizleri de dâhil araştırılabilir. Karasar'a (2017) göre "İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu tür bir düzenlemede, arasındaki ilişki aranacak değişkenler, tekil taramada olduğu gibi ayrı ayrı sembolleştirilir. Ancak bu sembolleştirme (değerler verme, ölçme), ilişkisel bir çözümlemeye olanak verecek veri çiftleri şeklinde yapılır."

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında, Türkiye'nin Batı Karadeniz Bölgesi'nde faaliyet gösteren devlet okullarının farklı kademelerinde görev yapan 125 müzik öğretmeni oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama araçları olarak, öğretmenlerin demografik özelliklerini öğrenmek üzere araştırmacı tarafından geliştirilen 7 soruluk kişisel bilgi formu ve bir ölçek kullanılmıştır. Çalışmaya katılan müzik öğretmenlerinin kendilerine ilişkin iş doyumu düzeylerini belirlemek üzere Weiss, Davis, England ve Lofguist (1967) tarafından geliştirilen ve Baycan (1985) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılarak geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılan ve iki alt boyuttan oluşan 20 maddelik Minnesota İş Doyum Ölçeği kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Müzik öğretmenlerinden, Kişisel Bilgi Formu ve Minnesota İş Doyum Ölçeği ile toplanan verilerin tümü SPSS 23.0 for Windows programına aktarılmış ve istatistiksel analizler yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerden elde edilen verilerin çözümüne geçilmeden önce, bu verilerin anket ile belirlenen sınırlar içinde olup olmadığı, hatalar ve ciddi oranda eksiklikler barındırıp barındırmadığı kontrol edilmiştir. Daha sonra ise çalışmanın amacına bağlı olarak uygulanacak istatistik analizlerin seçimi (parametrik veya non-parametrik) için Kolmogorov-Smirnov (K-S) testiyle veri gruplarının normallik dağılımları incelenmiştir. Öğretmenlerin, iş doyumu düzeylerini araştırmak üzere, ölçek ve alt boyutlarına ilişkin puanların ortalaması (\bar{x}) ve standart sapma (ss) değerleri hesaplanmıştır. Öğretmenlerin, cinsiyete ve medeni durumlarına bağlı olarak, iş doyumu düzeylerinde anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak üzere bağımsız/ilişkisiz gruplar t-testi, çalıştıkları kuruma bağlı olarak, iş doyumu algısı düzeylerinde anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak üzere tek-yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) uygulanmıştır. Anlamlı fark bulunduğu durumda ise hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğunu araştırmak üzere post-hoc Scheffe testi yapılmıştır. Öğretmenlerin, mesleki kıdem, haftalık çalgılarını çalma süreleri ve ekonomik düzeylerine ilişkin düşüncelerine bağlı olarak, iş doyumu düzeylerinde anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak üzere (normallik varsayımı sağlanamadığından) Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Anlamlı fark bulunduğu durumda ise hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğunu araştırmak üzere post-hoc Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Öğretmenlerin, eğitim durumlarına bağlı olarak, iş doyumu algısı düzeylerinde anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak üzere (normallik varsayımı sağlanamadığından) non-parametrik bağımsız gruplar Mann-Whitney testi uygulanmıştır.

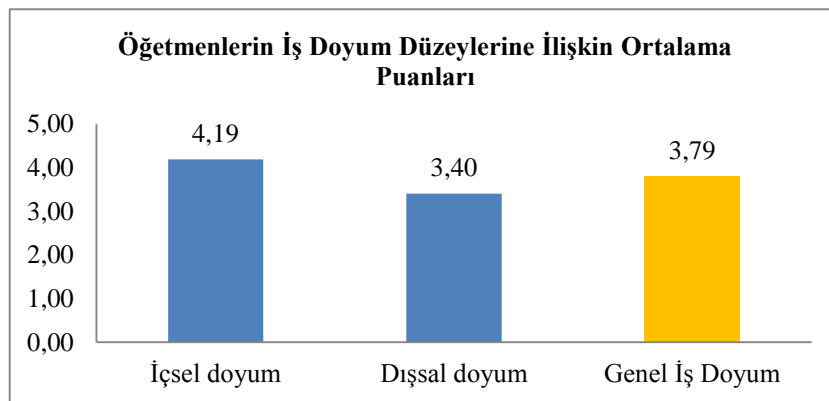
3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular ve yorumları, araştırmanın alt problemlerine göre düzenlenmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1. Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler (N=125)

	\bar{x}	ss	Memnuniyet Düzeyi
İçsel doyum	4,19	0,55	Yüksek
Dışsal doyum	3,40	0,70	Orta
Genel İş Doyum	3,79	0,57	Yüksek

Şekil 1. Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanlar

Tablo 1 ve Şekil 1’de araştırmaya katılan öğretmenlerin Minnesota İş Doymu Ölçeği’nin geneli ve alt boyutlarından aldıkları ortalama puanlar verilmiştir. Buna göre; araştırmaya katılan öğretmenlerin genel iş doyum düzeyleri yüksektir ($\bar{x}_{\text{İş Doymu}}=3,79\pm 0,57$; ‘Yüksek’ düzeyde). İş doyumunun alt boyutlarına yönelik ortalama puanlara bakıldığında, öğretmenlerin içsel doyum düzeylerinin yüksek ($\bar{x}_{\text{İçsel doyum}}=4,19\pm 0,55$; ‘Yüksek’ düzeyde), dışsal doyum düzeylerinin ise orta düzeyde olduğu görülmektedir ($\bar{x}_{\text{Dışsal doyum}}=3,40\pm 0,70$; ‘Orta’ düzeyde). Tüm sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin iş doymu düzeylerinin genelde olumlu olduğunu ancak bunu üst düzeyde olmadığı söylenebilir.

3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2. Öğretmenlerin İş Doymu Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t-testi (N=125)

Boyut	Cinsiyet	Betimsel İstatistikler			t-test		
		N	\bar{x}	ss	t	Sd	p
İçsel doyum	Kadın	59	4,34	0,46	2,09	123	0,036*
	Erkek	66	4,05	0,61			
Dışsal doyum	Kadın	59	3,53	0,70	2,07	123	0,040*
	Erkek	66	3,27	0,68			
Genel İş Doyum	Kadın	59	3,91	0,52	2,21	123	0,029*
	Erkek	66	3,69	0,59			

*p<.05

Öğretmenlerin iş doymu düzeylerinin (puanlarının), cinsiyetlerine bağlı olarak anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan bağımsız/ilişkisiz gruplar t-testine göre, cinsiyet, hem ölçeğin geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 2). Buna göre;

Kadın ve erkek öğretmenlerin, *içsel doyum* düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın kadın öğretmenler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(123)}=2,09$; $p=0,036$]. Gruplara ait ortalama puanlar incelendiğinde, kadın öğretmenlerin ($\bar{x}_{\text{Kadın}}=4,34$) çalıştıkları kuruma ilişkin *içsel doyum* düzeylerinin, erkek öğretmenlerden ($\bar{x}_{\text{Erkek}}=4,05$) daha yüksek/olumlu olduğu görülmektedir.

Kadın ve erkek öğretmenlerin, *dışsal doyum* düzeyleri arasında da anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın yine kadın öğretmenler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(123)}=2,07$; $p=0,040$]. Gruplara ait ortalama puanlar incelendiğinde, kadın öğretmenlerin ($\bar{x}_{\text{Kadın}}=3,53$) çalıştıkları kuruma ilişkin *dışsal doyum* düzeylerinin de erkek öğretmenlerden ($\bar{x}_{\text{Erkek}}=3,27$) daha yüksek/olumlu olduğu görülmektedir.

Son olarak, kadın ve erkek öğretmenlerin, (genel) iş doymu düzeyleri arasında da anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın yine kadın öğretmenler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(123)}=2,21$; $p=0,029$]. Kadın öğretmenlerin ($\bar{x}_{\text{Kadın}}=3,91$) genel iş doyum düzeyleri de erkek öğretmenlerden ($\bar{x}_{\text{Erkek}}=3,69$) daha yüksektir/olumludur.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 3. Öğretmenlerin İş Doymu Düzeylerinin Medeni Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t-Testi (N=125)

Boyut	Medeni durum	Betimsel İstatistikler			t-test		
		n	\bar{x}	ss	t	Sd	p
İçsel doyum	Evli	63	4,09	0,58	2,06	123	0,042*
	Bekâr	62	4,28	0,50			
Dışsal doyum	Evli	63	3,30	0,72	1,62	123	0,108
	Bekâr	62	3,50	0,66			
Genel İş Doyum	Evli	63	3,69	0,60	2,04	123	0,044*
	Bekâr	62	3,89	0,52			

*p<.05

Öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin (puanlarının), medeni durumlarına bağlı olarak anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan bağımsız/ilişkisiz gruplar t-testine göre, medeni durum, ölçeğin geneli ile bir alt boyutu (içsel doyum) bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 3). Buna göre;

Evli ve bekâr öğretmenlerin, *içsel doyum* düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın bekâr öğretmenler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(123)}=2,06$; $p=0,042$]. Gruplara ait ortalama puanlar incelendiğinde, bekâr öğretmenlerin ($\bar{x}_{\text{Bekâr}}=4,28$) *içsel doyum* düzeylerinin, evli öğretmenlerden ($\bar{x}_{\text{Evli}}=4,09$) daha yüksek/olumlu olduğu görülmektedir.

Evli ve bekâr öğretmenlerin, (genel) iş doyum düzeyleri arasında da anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın yine bekâr öğretmenler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(123)}=2,04$; $p=0,044$]. Bekâr öğretmenlerin ($\bar{x}_{\text{Bekâr}}=3,89$) genel iş doyum düzeyleri de evli öğretmenlerden ($\bar{x}_{\text{Evli}}=3,69$) daha yüksektir/olumludur.

3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4. Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerinin Görev Yapılan Kurum Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik ANOVA Testi (N=125)

Boyut/Ölçek	Okul türü	Betimsel İstatistik			ANOVA		Scheffe (Anlamlı Fark)
		n	\bar{x}	ss	F	P	
İçsel doyum	Ortaokul (1)	55	4,12	0,58	3,54	0,029*	2 ile 1, 3
	GSL (2)	36	4,38	0,49			
	Diğer liseler (3)	34	4,08	0,54			
Dışsal doyum	Ortaokul (1)	55	3,26	0,63	4,72	0,017*	2 ile 1, 3
	GSL (2)	36	3,65	0,64			
	Diğer liseler (3)	34	3,35	0,79			
Genel İş Doyum	Ortaokul (1)	55	3,70	0,55	4,04	0,021*	2 ile 1, 3
	GSL (2)	36	3,98	0,49			
	Diğer liseler (3)	34	3,73	0,63			

* $p<.05$

Öğretmenlerin, görev yaptıkları okul türüne bağlı olarak iş doyum düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan tek yönlü varyans analizine (one-way ANOVA) göre okul türü, ölçeğin hem geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 4). Buna göre;

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, *içsel doyum* düzeylerinin görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(2; 122)}=3,54$; $p=0,029$]. ANOVA sonrası yapılan post-hoc Scheffe testine göre; Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan öğretmenlerin ($\bar{x}_{\text{GSL}}=4,38$) *içsel doyum* düzeyleri, ortaokul ve diğer liselerde görev yapan öğretmenlerden ($\bar{x}_{\text{Ortaokul}}=4,12$; $\bar{x}_{\text{Diğer liseler}}=4,08$) daha yüksektir/olumludur.

Öğretmenlerin, *dışsal doyum* düzeylerinin de görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(2; 122)}=4,72$; $p=0,017$]. Post-hoc Scheffe testine göre; Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan öğretmenlerin ($\bar{x}_{\text{GSL}}=3,65$) *dışsal doyum* düzeyleri de ortaokul ve diğer liselerde görev yapan öğretmenlerden ($\bar{x}_{\text{Ortaokul}}=3,26$; $\bar{x}_{\text{Diğer liseler}}=3,35$) daha yüksektir/olumludur.

Son olarak, öğretmenlerin genel iş doyum düzeylerinin de görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(2; 122)}=4,04$; $p=0,021$]. Post-hoc Scheffe testine göre; Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan öğretmenlerin ($\bar{x}_{\text{GSL}}=3,98$) iş doyum düzeyleri, ortaokul ve diğer liselerde görev yapan öğretmenlerden ($\bar{x}_{\text{Ortaokul}}=3,70$; $\bar{x}_{\text{Diğer liseler}}=3,73$) daha yüksektir/olumludur.

3.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5. Öğretmenlerin İş doyumu Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi (N=125)

Boyut/ Ölçek	Mesleki kıdem	Betimsel İst.		Kruskal-Wallis			Anlamlı Fark
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	
İçsel doyum	5 yıl ve altı	34	59,96	3,55	3	0,315	-
	6-10 yıl	50	69,53				
	11-15 yıl	22	53,02				
	16 yıl ve üstü	19	62,82				
Dışsal doyum	5 yıl ve altı	34	55,97	2,98	3	0,395	-
	6-10 yıl	50	67,72				
	11-15 yıl	22	58,27				
	16 yıl ve üstü	19	68,63				
Genel İş Doyum	5 yıl ve altı	34	56,59	3,91	3	0,271	-
	6-10 yıl	50	69,32				
	11-15 yıl	22	54,98				
	16 yıl ve üstü	19	67,13				

*p<.05

Öğretmenlerin, mesleki kıdem sürelerine bağlı olarak iş doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>.05) (Tablo 5). Başka bir deyişle, farklı mesleki kıdem sürelerine sahip öğretmenlerin, içsel, dışsal ve genel iş doyumu düzeyleri birbirine yakındır/benzerdir.

3.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 6. Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerinin Çalgı Çalmaya Haftada Ayırdıkları Süre Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi (N=125)

Boyut/ Ölçek	Çalgı çalma süresi	Betimsel		Kruskal-Wallis			Anlamlı Fark
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	
İçsel doyum	Hiç (1)	37	41,77	21,46	3	0,000***	1, 2 ile 3, 4
	1 saat (2)	35	44,93				
	2 saat (3)	20	80,70				
	3 ≥ saat (4)	33	82,33				
Dışsal doyum	Hiç (1)	37	50,00	12,41	3	0,006**	1, 2 ile 3, 4
	1 saat (2)	35	56,96				
	2 saat (3)	20	71,08				
	3 ≥ saat (4)	33	78,62				
Genel İş Doyum	Hiç (1)	37	45,79	19,20	3	0,000***	1, 2 ile 3, 4
	1 saat (2)	35	58,20				
	2 saat (3)	20	83,05				
	3 ≥ saat (4)	33	88,93				

p<.01, *p<.001

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, iş doyumu düzeylerinin/puanlarının çalgı çalmaya ayırdıkları süreye (hafta/saat) bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan non-parametrik Kruskal-Wallis testine göre çalgı çalmaya ayrılan süre, ölçeğin hem geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 6). Buna göre;

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, *içsel doyum* düzeylerinin çalgı çalmaya ayırdıkları süreye bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(3)}=21,46$; $p<.001$]. Hangi gruplar arasında öğretmenlerin *içsel doyum* düzeylerinin (puanlarının) farklı olduğunu araştırmak üzere yapılan post-hoc Mann-Whitney testine göre; çalgı çalmaya 2 saat (Sıra Ortalaması_{2 saat}=80,70) ve 3 saat ve üstü zaman ayıran öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{3 ≥ saat}=82,33) *içsel doyum* düzeyleri çalgı çalmaya zaman ayırmayan veya daha az ayıran öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hiç}=41,77; Sıra Ortalaması_{1 saat}=44,93) daha yüksektir/olumludur.

Öğretmenlerin, *dışsal doyum* düzeylerinin de çalgı çalmaya ayırdıkları süreye bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(3)}=12,41$; $p=.006$]. Post-hoc Mann-Whitney testine göre; çalgı çalmaya 2 saat (Sıra Ortalaması $_{2 \text{ saat}}=71,08$) ve 3 saat ve üstü zaman ayıran öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $_{3 \geq \text{ saat}}=78,62$) *dışsal doyum* düzeyleri çalgı çalmaya zaman ayırmayan veya daha az ayıran öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $_{\text{Hiç}}=50,00$; Sıra Ortalaması $_{1 \text{ saat}}=56,96$) daha yüksektir/olumludur.

Son olarak, öğretmenlerin, genel iş doyum düzeylerinin de çalgı çalmaya ayırdıkları süreye bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(3)}=19,20$; $p<.001$]. Post-hoc Mann-Whitney testine göre; çalgı çalmaya 2 saat (Sıra Ortalaması $_{2 \text{ saat}}=83,05$) ve 3 saat ve üstü zaman ayıran öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $_{3 \geq \text{ saat}}=88,93$) genel iş doyum düzeyleri çalgı çalmaya zaman ayırmayan veya daha az ayıran öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $_{\text{Hiç}}=45,79$; Sıra Ortalaması $_{1 \text{ saat}}=58,20$) daha yüksektir/olumludur.

3.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 7. Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerinin Ekonomik Düzeylerine İlişkin Düşünceleri Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi (N=125)

Boyut/ Ölçek	Ekonomik düzey	Betimsel		Kruskal-Wallis			Anlamlı Fark
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	
İçsel doyum	Çok iyi (1)	7	86,71	17,22	2	0,008**	1 ile 2, 3
	Orta (2)	85	61,94				
	Tatmin etmiyor (3)	33	60,71				
Dışsal doyum	Çok iyi (1)	7	89,00	18,21	2	0,005**	1 ile 2, 3
	Orta (2)	85	60,19				
	Tatmin etmiyor (3)	33	64,71				
Genel İş Doyum	Çok iyi (1)	7	91,21	18,51	2	0,002**	1 ile 2, 3
	Orta (2)	85	61,09				
	Tatmin etmiyor (3)	33	61,92				

** $p<.01$

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, iş doyum düzeylerinin/puanlarının ekonomik düzeylerine ilişkin düşünceleri bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan non-parametrik Kruskal-Wallis testine göre ekonomik düzeylerine ilişkin düşünce, ölçeğin hem geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 7). Buna göre;

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, *içsel doyum* düzeylerinin ekonomik düzeylerine ilişkin düşüncelere bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(2)}=17,22$; $p=.008$]. Hangi gruplar arasında öğretmenlerin *içsel doyum* düzeylerinin (puanlarının) farklı olduğunu araştırmak üzere yapılan post-hoc Mann-Whitney testine göre; ekonomik düzeyini çok iyi bulan/gören öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $_{\text{Çok iyi}}=86,71$) *içsel doyum* düzeyleri, ekonomik düzeyini orta ve tatmin etmeyen olarak algılayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $_{\text{Orta}}=61,94$; Sıra Ortalaması $_{\text{Tatmin etmiyor}}=60,71$) daha yüksektir/olumludur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, *dışsal doyum* düzeylerinin de ekonomik düzeylerine ilişkin düşüncelere bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(2)}=18,21$; $p=.005$]. Post-hoc Mann-Whitney testine göre; ekonomik düzeyini çok iyi bulan/gören öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $_{\text{Çok iyi}}=89,00$) *dışsal doyum* düzeyleri, ekonomik düzeyini orta ve tatmin etmeyen olarak algılayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $_{\text{Orta}}=60,19$; Sıra Ortalaması $_{\text{Tatmin etmiyor}}=64,71$) daha yüksektir/olumludur.

Son olarak, öğretmenlerin, genel iş doyum düzeylerinin de ekonomik düzeylerine ilişkin düşüncelere bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(2)}=18,51$; $p=.002$]. Post-hoc Mann-Whitney testine göre; ekonomik düzeyini çok iyi bulan/gören öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $_{\text{Çok iyi}}=91,21$) genel iş doyum düzeyleri, ekonomik düzeyini orta ve tatmin etmeyen olarak algılayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $_{\text{Orta}}=61,09$; Sıra Ortalaması $_{\text{Tatmin etmiyor}}=61,92$) daha yüksektir/olumludur.

3.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 8. Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney Testi (N=125)

Boyut/ Ölçek	Eğitim durumu	Betimsel İst.			Mann-Whitney	
		n	Sıra Ort.	Sıralar Top.	U	P
İçsel doyum	Lisans	109	60,68	6614,00	502,00	0,041*
	Yüksek Lisans	16	83,81	1261,00		
Dışsal doyum	Lisans	109	59,39	6473,00	478,00	0,004**
	Yüksek Lisans	16	87,63	1402,00		
Genel İş Doyum	Lisans	109	59,56	6492,00	497,00	0,006**
	Yüksek Lisans	16	86,44	1383,00		

*p<.05, **p<.01

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, iş doyumları düzeylerinin/puanlarının eğitim durumlarına bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan non-parametrik Mann-Whitney testine göre, eğitim durumu, ölçeğin hem geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 8). Buna göre;

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, *içsel doyum* düzeylerinin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur ($U=502,00$; $p=.041$). Eğitim gruplarına göre sıra ortalaması puanlarına bakıldığında; yüksek lisans mezunu öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $_{Yüksek Lisans}=83,81$) *içsel doyum* düzeylerinin, lisans mezunu öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $_{Lisans}=60,68$) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin, *dışsal doyum* düzeylerinin de eğitim durumlarına bağlı olarak farklılaştığı bulunmuştur ($U=478,00$; $p=.004$). Eğitim gruplarına göre sıra ortalaması puanlarına bakıldığında; yüksek lisans mezunu öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $_{Yüksek Lisans}=87,63$) *dışsal doyum* düzeylerinin de lisans mezunu öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $_{Lisans}=59,39$) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Son olarak, öğretmenlerin genel iş doyumları düzeylerinin de eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur ($U=497$; $p=.006$). Eğitim gruplarına göre sıra ortalaması puanlarına bakıldığında; yüksek lisans mezunu öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $_{Yüksek Lisans}=86,44$) genel iş doyumları düzeylerinin, lisans mezunu öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $_{Lisans}=59,56$) daha yüksek olduğu görülmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmanın ilgili problem cümlesini ve alt problemlerini içeren soruları cevaplandırmaya yönelik, araştırmacı tarafından uygun görülen yöntem doğrultusunda ölçme işlemi uygulanmıştır. Araştırma devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin iş doyumları düzeylerinin farklı değişkenlere göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular tartışılmış ve yorumlanmıştır. Tartışma ve yorumlar bulgular bölümündeki sıraya ve araştırmanın alt problemlerine uygun olarak yapılmıştır. Araştırmayla ilgili temel bir kaniya varmak amacıyla yapılan ölçme işlemi uygulanıp elde edilen veriler analiz edildikten sonra ulaşılan sonuçlar ve yorumlar şu şekildedir:

1. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin genel iş doyumları düzeyleri yüksek bulunmuştur. İş doyumunun alt boyutlarına yönelik ortalama puanlara bakıldığında ise öğretmenlerin *içsel doyum* düzeylerinin yüksek, *dışsal doyum* düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Tüm sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin iş doyumları düzeylerinin genelde olumlu olduğu ancak bunun üst düzeyde olmadığı söylenebilir.

Karakuzu (2013), çalışmasında Denizli il merkezinde bulunan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ve ortaokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin iş doyum düzeylerini incelemiş benzer bir sonuca ulaşmıştır. Öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

İnandık (2010), çalışmasında müzik öğretmenlerinin iş doyumunu düzeylerini farklı demografik özelliklere göre incelemiş, bu demografik özelliklere göre öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmanın sonuçlarından farklı olarak, Evran da (2011), çalışmasında devlet ve özel ilköğretim okullarında çalışan 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin iş memnuniyeti ve benlik algısı düzeylerini karşılaştırmış ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin devlet okullarında çalışan öğretmenlerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

2. Öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında, iş doyumunu düzeylerinin (puanlarının), hem ölçeğin geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu görülmüştür. Buna göre;

Kadın öğretmenlerin hem içsel hem de dışsal iş doyum düzeyleri erkek öğretmenlerden yüksek bulunmuştur.

İş tatmini boyutunda cinsiyet açısından fark olup olmadığına ilişkin yapılan araştırmalara bakıldığında, sonuçlar farklılık göstermektedir. Aslan'ın (2006), 493 erkek ve 377 kadın katılımcıyı kapsayan araştırmasında grup ortalamaları arasındaki farklar incelenmiş ve erkeklerin iş tatmin düzeylerinin kadınlarınkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Bilgiç'in (1998) ve Şahin'in (2003), çalışmalarındaysa iş tatmininin cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bulgu, bu çalışma ile farklılık göstermektedir.

3. Öğretmenlerin iş doyumunu düzeyleri medeni durumlarına göre incelendiğinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Genel olarak bakıldığında, bekâr öğretmenlerin genel iş doyum düzeyleri evli öğretmenlerden daha yüksek bulunmuştur.

Cinsiyet açısından incelenen diğer çalışmaların sonuçlarına bakıldığında bu çalışma ile farklılık gösterdiği saptanmıştır. Ekerbiçer, Çelik, Aral ve Buğdaycı (2002), sağlık çalışanlarının iş doyumunu ve tükenmişlikleri ile medeni durumları arasındaki ilişkiyi incelemişler ve anlamlı bir sonuca ulaşamamışlardır.

4. Müzik öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerine çalıştığı kurum değişkenine göre bakıldığında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Güzel sanatlar liselerinde görev yapan öğretmenlerin içsel ve dışsal iş doyumunu düzeyleri, ortaokul ve diğer liselerde görev yapan öğretmenlerden daha yüksek bulunmuştur.

İnandık (2010), müzik öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerini farklı demografik özelliklere göre incelemiş ve çalışılan kurum değişkenine göre güzel sanatlar liselerinde çalışan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin diğer kurumlarda çalışan öğretmenlerden yüksek olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç çalışma ile benzerlik göstermektedir.

5. Öğretmenlerin, mesleki kıdem sürelerine bağlı olarak iş doyumunu düzeylerine bakıldığında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Farklı kıdem sürelerine sahip öğretmenlerin, içsel, dışsal ve genel iş doyumunu düzeyleri birbirine yakındır.

Aynı şekilde Çetinkanat (2000) ve Yıldız'ın (2004) yaptıkları araştırma sonuçları da mesleki kıdem arttıkça iş doyumunun arttığını göstermektedir ve bu çalışma ile paralellik göstermektedir. Bu çalışmanın sonucundan farklı olarak; Kağan (2010), rehber öğretmenlerinin iş doyumunu düzeylerini kıdem değişkenine göre incelemiş ve anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

6. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, iş doyumunu düzeylerinde çalgı çalmaya ayırdıkları süreye göre anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Çalgı çalmaya 2-3 saat ve üstü zaman ayıran öğretmenlerin genel, içsel ve dışsal iş doyumunu düzeyleri, çalgı çalmaya zaman ayırmayan veya daha az ayıran öğretmenlerden daha yüksek bulunmuştur.

Bu bulgu, müzik öğretmenlerinin boş zamanlarını ve işten arta kalan zamanlarını müziksel etkinliklerle ve çalgılarını çalışmakla değerlendirerek kendilerini geliştirmeye çalışmalarının, mesleklerinden aldıkları doyum seviyesini bu değişkene göre artırdığı şeklinde yorumlanmıştır.

7. Araştırmaya katılan öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerine ekonomik durumları açısından bakıldığında, anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Ekonomik düzeyini çok iyi bulan

öğretmenlerin genel, içsel ve dışsal iş doyumu düzeyleri, ekonomik düzeyini orta ve tatmin edici bulmayan öğretmenlerden daha yüksek bulunmuştur.

Çelik (1987), öğretmenlerin iş doyumlarını incelemiş ve ekonomik durumun iş doyumunu olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Elde edilen bulgu bu çalışma ile paralellik göstermektedir.

Bazı çalışmalarda da ekonomik durumun öğretmenlerin iş doyumu düzeyleri üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı tespit edilmiştir. Bayrı (2006), çalışmasında, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki genel liselerde çalışan psikolojik danışmanların iş doyumları ile gelir düzeyleri arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Şahin ve Dursun (2010), yaptıkları çalışmada da aylık ücretlerinden memnun olan ve olmayan öğretmenlerin iş doyumları arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmişlerdir.

8. Araştırmaya katılan öğretmenlerinin, iş doyumu düzeylerine eğitim durumu değişkeni açısından bakıldığında, anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Eğitim gruplarına göre yüksek lisans mezunu öğretmenlerin genel, içsel ve dışsal doyum düzeylerinin, lisans mezunu öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Yılmaz ve Dönmez (2013), iş doyumunu tayin eden bazı psikolojik ve demografik değişkenleri incelemişler ve eğitim durumu yükseldikçe, iş doyumunun arttığı bulgusuna ulaşmışlardır. Bulgular bu çalışma ile paralellik göstermektedir.

Bu sonuçlardan yola çıkarak yüksek lisansını yapan müzik öğretmenlerinin kendilerini geliştirmeye ve yetiştirmeye yönelik çalışmaların ve aldıkları eğitimin iş doyumu düzeylerini arttırdığı söylenebilir.

4.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler şu şekildedir:

1. Genel olarak bakıldığında, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin iş doyumu düzeylerinin çoğunlukla olumlu olduğu ancak bunun üst düzeyde olmadığı görülmüştür. Buna göre öğretmenlerin iş doyumlarını ve kendilerine olan saygılarını yükseltmek için okuldaki çalışma koşulları, verilen özlük hakları, maaş ve çalışma şartlarında iyileştirmeye gidilmesi, öğretmenlerin iş doyumlarını daha ileri düzeylere yükseltebilecek bir öneri olarak sunulabilir.

2. Müzik öğretmenlerinin çalıştığı kurum değişkenine bakıldığında, güzel sanatlar liselerinde çalışan öğretmenlerin iş doyumu düzeyleri diğer okullarda çalışan müzik öğretmenlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Okul içerisinde müzik dersine verilen değer arttıkça öğretmenin söz konusu gereksinimleri karşılanır ve öğretmen işinden daha yüksek doyum almaya başlar. Bunun için her okulun kendi içinde, müzik öğretmeninin görüşleri ve istekleri doğrultusunda hazırlanmış bir müzik sınıfının hazırlanması, öğrenciler için dersi eğlenceli ve daha öğretici hale getirmek için gereken çalgıların temin edilmesi, dersin önemini artırıcı kültürel ve sanatsal etkinliklere yer verilmesi, çeşitli sebeplerden dolayı kaybolan değeri ve önemi müzik dersine tekrar kazandıracaktır. Bunun için gereken maddi ve manevi desteğin kurumlar tarafından sağlanması önerilebilir. Böylece öğretmenler bu anlamda kendilerini daha faydalı hissedecekler, yeterli iş doyumuna ulaşabileceklerdir.

3. Araştırmada haftada 2-3 saat ve üzeri çalgı çalışan müzik öğretmenlerinin iş doyumu düzeyleri, daha az çalışan veya hiç çalışmayan öğretmenlerden daha yüksek çıkmıştır. Bir diğer değişken olan eğitim durumu değişkenine bakıldığında ise yüksek lisans yapan müzik öğretmenlerinin iş doyumu düzeyleri, lisans mezunu öğretmenlere oranla yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, müzik öğretmenlerinin iş dışında kalan zamanlarını kendilerini geliştirmek için yaptıkları çalışmaların, mesleklerinden aldıkları doyum düzeyini ve öz saygılarını artırdığı şeklinde yorumlanmıştır. Bu doğrultuda müzik öğretmenlerine, eğitimlerini tamamlayıp mesleğe başladıktan sonraki zaman sürecinde müzik disiplini olgusundan kopmamaları, kişisel ve mesleki anlamda kendilerini geliştirmeye devam etmeleri ve bu yöndeki isteklerinin körelmemesi için gereken desteğin çalıştığı kurum tarafından verilmesi önerilebilir. Böylelikle hem müzik eğitimi için verimli bir çalışan olacaklar, hem de kendilerini geliştirerek ilerleme fırsatı bulabileceklerdir.

4. Bu araştırmada, müzik öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerinin farklı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği üzerinde durulmuştur. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda, burada ele

alınmayan değişkenler üzerinde durulması öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

5. Çalışma Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerini kapsamaktadır. Farklı bölgelerde ve farklı kurumlarda da benzer çalışmaların yapılması önerilebilir. Bu çalışmalar öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerini anlamakta daha etkili olabilir.

6. Bu çalışma müzik öğretmenlerinin iş doyumunu düzeyleri ile ilgili olarak yapılmıştır. Farklı branşlarda ve kurumlarda hizmet veren çalışanlar ile ilgili çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

ASLAN, H. (2006). *Çalışanların iş doyumunu düzeylerine göre depresyon, benlik saygısı ve denetim odağı algısı değişkenlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

BAYCAN, F. A. (1985). *Farklı gruplarda çalışan kişilerde iş doyumunun bazı yönlerinin analizi*. Yayınlanmamış bilim uzmanlığı tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.

BAYRI, H. (2006). Orta öğretim kurumlarında çalışan psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

BİLGİÇ, R. (1998). The relationship between job satisfaction and personal characteristics of turkish workers. *The Journal of Psychology*, 132(5), 549-557.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E.K., AKGÜN, Ö.E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (24. bs.). Ankara: Pegem Yayıncılık.

ÇELİK, V. (1987). *Teknik öğretmenlerin iş doyumuzluğu ve öğretmenlikten ayrılmalarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ÇETİNKANAT, C. (2000). *Örgütlerde güdüleme ve iş doyumunu*. Ankara: Anı Yayıncılık.

EKERBİÇER, H., ÇELİK, M., ARAL, M. ve BUĞDAYCI, R. (2002). *Kahramanmaraş'ta çalışan hekimlerde mesleki tükenmişlik düzeyi ve bazı kişisel özelliklerle ilişkisi*, 8. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, 2, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

EVREN, A. (2011). *Devlet ve özel ilköğretim okullarında çalışan 4. ve 5. Sınıf öğretmenlerinin iş memnuniyeti ve benlik algısı düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

GÜLER, M. (1990). *Endüstri işçilerinin iş doyumunu ve iş veriminde depresyon, kaygı ve diğer bazı değişkenlerin etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

İNANDIK, Z. (2010). *Müzik öğretmenlerinin iş doyumunu düzeylerinin farklı demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

KAĞAN, M. (2010). Ankara ilindeki devlet ve özel ilköğretim okulları ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde çalışan rehber öğretmenlerin iş doyumlarının incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 39-55.

KARAKUZU, S. (2013). *Denizli il merkezinde bulunan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ve ortaokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin iş doyumunun incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

KARASAR, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler ve teknikler* (32. bs.). Ankara: Nobel Yayınevi.

ÖZGÜVEN, İ. E. (2003). *Endüstri psikolojisi*. Ankara: Pdrem Yayınları.

- ŞAHİN, A. (2003). Yöneticilerin iş tatmini ve memnuniyeti. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 137-157.
- ŞAHİN, H. VE DURSUN, A. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumu (Burdur ili örneği). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 160-179.
- WEISS, D.J., DAVIS, R.V., ENGLAND, G.W. & LOFQUIST, L.H. (1967). *Manual for the Minnesota Satisfaction Questionnaire*. Minneapolis: The University of Minnesota Press.
- YILDIZ, G. (2004). *Müzik öğretmenlerinin iş doyumu*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- YILMAZ, H. A. ve DÖNMEZ, A. (2013). İş doyumunu tayin eden bazı psikolojik ve demografik değişkenler. *Türk Psikoloji Yazıları*, 16(31), 91-97.